

ud; thi det er klart, at den Gaard, over hvilken en Anden har visse Rettigheder, maa betales med lavere Priser end den frie Gaard. Men jeg vil spørge Enhver, som har havt Leilighed til at kjende Landbosforholdene, om det ikke er gjennemgaaende, at de smaa Gaarde pr. Td. Land og pr. Tonde Hartkorn betales med høiere Priser end de store, naar de begge ere fri Jord. Det er et bekjendt Faktum over hele Landet, og det er tilstræffeligt til at modbevise ikke alene denne Sætning af det cærede Medlem, men ogsaa en hel Del af de Skræmmebilleder, hån stillede op. Men jeg tør naturligvis ikke opholde det høie Thing med det cærede Medlems Foredrag. Min Hensigt er at sige et Par Ord om den Lov, her foreligger. Da jeg har havt Leilighed til at udtale mig før, kan jeg dog ogsaa næsten helt forbigaa selve Lovens Indhold, eller behøver ialfald ikke videre at indlade mig paa den. Jeg har saa tidt havt Leilighed til at sige, at den Maade, hvorpaa Afløsningen her foreslaas, i mine Dine er en Uretfærdighed og heller ikke hensigtsmæssig, jeg har saa tidt havt Leilighed til i Udvalgsbetænkninger som her i Salen at fremhæve, hvorledes dette Lovforslag endog-saa adskiller sig fra de mest radikale Forslag, der fra anden Side have været fremlagte i Thinget, f. Ex. det Forslag, der i sin Tid blev fremlagt af Monrad, og de Antydninger — jeg tror ikke, de bleve ikklædte Forslagsform — som i sin Tid fremkom fra Thingets nuværende cærede Formand. De vare radikale, men i Principet retfærdigere, det var Expropriation mod fuld Erstatning, de gik ud paa. Det var dog Noget, der fra Principets Side stod paa en hel anden Grundvold end dette, der unægtelig nærmer sig temmelig betydelig til — ja, det er et Ord, som det vel ikke her tilladt at bruge, skjøndt man dog i Grunden bør have Ret til at nævne Tingen med dens rette Navn — at plyndre Gudsbeierne. Hvor haardt jeg end fordømmer det Forslags materielle Indhold, som her foreligger, hvor lidet jeg end vil se mig istand til at give det min Stemme, hvor kraftige Indsigelser jeg end vilde gøre imod det, hvis det forelaa til endelig Bedtægtelse, ligesaa ivrig skal jeg i dette Dieblif

anbefale at fremme det, at fremme det snarest muligt over til det andet Thing. Der er to Grunde, hvorfor dette i Diebliffet forekommer mig rigtigt. Den ene er den, at den hele Fæstesag i dette Dieblif hviler og maa hvile i Landstingets Haand. Det er i Landstinget, denne Sag navnlig maa forhandles, det er dettes Bud, vi maa høre. Vi vide Alle, at det Forslag, der her foreligger, ikke har den fjerneste Udsigt til at gaa igjennem i Landstinget. Jeg mener, at det er godt, Andre, at det er skadeligt og slet af dette Thing, men Faktum er det. Men jeg ønsker, og jeg tror, at Alle ønske, at Landstinget skal bringes til engang at sige sin bestemte Mening om Afsløsningsloven, og den Maade, hvorpaa man sandsynligst kan faae det dertil, er ganske vist den, saa hurtigt som muligt at sende det denne Sag til Behandling, saa at den kan faae Tid til at gennemløbe de forskjellige Stadier, en Lov skal gennemløbe i Landstinget. Jeg skal ærlig sige, hvad jeg forøvrigt ogsaa har sagt før, at jeg venter mig ikke noget praktisk, ialfald langt fra noget umiddelbart praktisk Resultat af et saadant Bud fra Landstingets Side, thi jeg er overbevist om, at enhver Fæstelov, som f. Ex. jeg kunde slutte mig til, ja jeg kunde maasse gaa videre og sige, enhver Fæstelov, som heldigvis efter Retsbegreberne i Landet er mulig, vil man heri Thinget ikke tage. Men jeg ønsker, at dette maa blive klart, og jeg ønsker derfor, at Landstinget engang vil gjøre Uvov af det og erklære, hvad det mener om en Afsløsningslov, hvad det mener stemmer med Retsgrundfættingerne, forsaavidt angaar en Afsløstning, og saa kan Folkethinget forkaste det. Jeg tror, at det var en sundere og rigtigere Maade, at denne Sag vilde staa paa, naar den forelaa saaledes, end saaledes som den nu foreligger. Men det er dog ikke blot, fordi jeg ønsker, at Landstinget skal faae Sagen til Behandling og skal udtale sig om den, at jeg nu ønsker den fremmet, men der er tillige en anden særegen Interesse deri, nemlig paa Grund af den Holdning, som den hvitærede Regjering eller i hvert Fald Indenrigsministeren indtager til Fæstesagen. Man kan jo ikke Andet end sammenligne det Forslag, som her